

ACC. N:R M. 33.

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Beskrivning av utarbeten m.m. på en bondgård i Tot-
tarps socken, Bara härad, Malmöhus län på 1860 - 70 talen.

Vårsådd.

Det första arbetet på jorden som förekom på våren, sid 1
var arbetet med vårsådden, som tillgick på följande vis: Den höst-
plöjda jorden blev endast harvad, varpå bredsåningen av ärtsäden
genast försiggick. Såden nedmyllades med träårder och sedan jor-
den hade blivit jämnad med en harv, var arbetet med denna lott
färdigt. Den övriga vårsådden skedde förresten på ungefär samma
vis. Sockerbetsodlingen var ännu ej kommen i gång, endast odlades
rovor och foderbetor i mindre utsträckning samt potatis till hus-
behov. På sina ställen odlades även lin. Detta såddes då alltid
till sist.

Dikning m.m.

När vårarbetet var undanstökat, och säden var kom-
men i jorden, så skulle man gräva diken (öppna diken användes
nästan överallt) och lägga jord på pilvallarna, detta senare
för att de bättre skulle kunna motstå torka och ge rikare avkast-
ning.

Beredning av trädan.

Så i mitten av juni gödslades trädan. Denna hade
ej varit upplöjd utan hade legat "i fårabete". Plöjningen försig-
gick med träplogar, och längre fram i juli månad skulle trädan sid 1

"tväras" med årder och beredas till vintersådd.

Linodling.

Sedan höbärgningen i början av juni var avslutad, rådde då som nu ett uppehåll ända till dess, att sädesskörden skulle påbörjas. Under denna tid skulle linet bråkas. Till detta arbete lades "lav" grannarna emellan. Ett fyrkantigt hål grävdes i jorden. Ovanpå detta lades ett träflak, på vilket linet, som under föregående höst varit utbrett till "rötning", lades för att torkas och för att bli skörare genom värmen från det i jordgraven uppgjorda bålet. Därefter arbetades linet med s.k. brydor samt genom skäktning och häckling, vilka båda senare procedurer förrättades på logen. Sedan brytningen var undanstökad, avslutades det hela med ett "brydegille".

Sädens avmejning.

Avmejningen av säden försiggick med lie på två sätt: Var säden kort, så mejades den på vanligt vis och "liades opp" med räfsor, men var den lång, så pjättades den, d.v.s. man högg emot säden, så att den avhuggna säden s.a.s. lades mot den slående och "liades opp" för hand.

Tröskning.

Så fort rågen hade inhöstats, började arbetet med slagorna. Detta pågick sedan hela vintern och sköttes av drängarna med tillhjälp av en eller flera s.k. tröskemännor. Dagens ar-

betstid under vintern räckte från kl. 4 på morgonen till kl. 7 på kvällen. Om morgnar och kvällar fick man arbeta vid skenet från en tranlampa.

Andra vinterarbeten.

Något annat väsentligare arbete förekom egentligen icke under vintern med undantag av pilvallarnas "stulning" (grenarnas avhuggning), stenslagning, vedhuggning m.fl. dylika smärre arbeten.

Gillen.

I december brukade vanligen de sedvanliga gillena hållas, såsom husförhörsgillan, åldermansgillan m.fl.

Husförhör.

Härför var byn delad i två rotar. I varje rot hölls ett husförhör årligen. De hölls blott på de större hemmanen, som skiftades om varje år. Kl. 9 fm. samlades alla på den bestämda platsen. Förhöret började genast och pågick först ett par timmar, varefter det hölls paus, under vilken kaffe och smörgåsar serverades. Härefter fortsattes förhöret ytterligare några timmar. Sedan fick tjänstefolket och husarna (så kallades husägarna) gå hem, och endast bönderna med deras hustrur och barn fingo vara med på gillet, som nu vidtog. Detta brukade dock icke vara längre än till 10 - och 11 - tiden. Ännu på 1860 talet hörde det till regeln, att så många som kunde skulle gå på förhören,

ACC. N:R

M. 33.

men framemot 80 talet avtog antalet för varje år. 1882 eller 83 hölls det sista förhöret i Kabbarps by.

Åldermän.

I varje by fanns det en ålderman, som hade att upp-
bära kronotionde, kyrkotionde, medel till fjärdingsmannen, och
så förresten skulle han styra om byns egna angelägenheter, såsom
dikning eller dylikt. Vad de förstnämnda ärendena beträffar, så
blevo dessa på 60 talet övertagna av resp. kommun - och kyrko-
styrelser. Åldermanssysslan varade blott ett år, den gick i ord-
ning efter numren på gårdarna. När ett viktigare ärende, som ål-
dermannen icke själv kunde bestyra förekom, skickade han ut en
order, som gick omkring på alla gårdarna och sammankallade bön-
derna till möte i åldermannens hem. Mot slutet av året skulle
den avgående åldermannen ställa till ett gille, som fick namn av
åldermansgille. Det sista åldermansgillet i Kabbarp stod för un-
gefär 30 år sedan. De sista åren var åldermanssysslan egentligen
blott ett tomt namn. Ärendena hade alltmer övertagits av kommun-
styrelserna.

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 6

sid 7

ACC. NR

M. 33

REGISTER.

Vårsådden	sid 1
Redskap	" 1
Rovor, betor, lin	" 1
Dikning	" 2
Beredning av trädan	" 2
Linodling	" 2
Sädens avmejning	" 3
Tröskning	" 4
Vinterarbeten	" 4
Gillen	" 4
Husförhör	" 4
Åldermän	" 6

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 7